

УДК 371:004

*Оксана Мойко, аспірант Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка*

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті проаналізовано стан інформатизації вищої освіти України, а також розглянуто деякі проблеми, що виникають при впровадженні в освіту інформаційних технологій.

***Ключові слова:** інформатизація освіти, комп'ютер, Інтернет, інформатика, інформаційні технології.*

Літ. 6.

Постановка проблеми. Століття, в якому ми сьогодні живемо, – століття домінування інформації і наукових знань. На сьогоднішній день Україна, робить рішучі кроки до влиття в Світовий інформаційний простір, вбачаючи одним з головних пріоритетів – інформатизацію освіти, як запоруку майбутнього інтелектуального потенціалу нації.

Інформатизація освіти – це не тільки комп'ютеризація, це процес, який має свої закономірності, свої стадії розвитку, це зміна мислення, способів діяльності, управління, використання можливостей телекомунікацій для міжособистісної та колективної взаємодії, компетентність і вільна орієнтація у сфері інформаційних технологій, гнучкість і адаптивність мислення, знання і виконання основних правових норм регулювання інформаційних відносин.

Думка стосовно потреби сучасної освіти в інформатизації у науковців однозначна і сумнівів не викликає – і проголошується вона стосовно як середньої, так і вищої освіти, як технічної, так і гуманітарної, як на рівні міністерського управління галуззю, так і на рівні окремих навчальних закладів. Побудова ефективних систем інформатизації освіти з урахуванням світового досвіду, особливостей і реального стану вітчизняної освіти – це одна із актуальних і важливих наукових і практичних проблем.

Аналіз останніх публікацій. Питанню інформатизації освіти присвячено значну кількість публікацій, які висвітлюють проблеми інформатизації вищої освіти України. Зокрема, суттєвий внесок у такого роду дослідження зробили С.М. Ніколаєнко, А.Ю. Пилипчук, В.Ю. Биков, А.М. Гуржій, В.В. Гапон, М.З. Згуровський, М.Я. Плєскач та інші.

Мета статті. Є висвітлення і аналіз питань інформатизації освіти і проблем впровадження в освіту інформаційних технологій. Показати, що в сучасних умовах інформатизація освіти – спрямована на формування не просто носія знань, а, у першу чергу, творчої особистості, яка вмє

застосовувати набуті знання і вміння, працювати з інформацією для успішної діяльності у будь-якій сфері суспільного життя.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні ми бачимо, що досягнення Україною високих результатів в економічному і соціальному розвитку, а також завоювання місця повноправного партнера в світовій економічній системі залежить не лише від досягнення злагоди в її політичному житті, але значною мірою і від того, в яких масштабах впроваджуватимуться та наскільки ефективно використовуватимуться сучасні інформаційні технології в усіх сферах суспільної діяльності. При цьому не останнє місце серед цих сфер посідає система освіти: яку роль вони відіграватимуть у системі освіти, підвищенні ефективності навчально-виховного процесу, управління навчальним закладом тощо.

Галузь освіти в цілому і окремі освітні процеси сьогодні потребують інформатизації, тому що:

- насичення інформаційними технологіями навчально-виховного процесу підвищує його ефективність і привабливість для тих, хто навчається, це ж саме стосується і застосування інформаційних технологій в управлінні навчальним закладом;

- учні і студенти, які формують майбутнє покоління нашої нації, мають крокувати в ногу з часом і – незалежно від професії, за якою вони будуть працювати – вміти використовувати інформаційні технології на своєму робочому місці;

- наша система освіти має випускати кваліфікованих в сучасних питаннях інформатизації фахівців, які будуть конкурентноздатними на європейському і міжнародному ринках праці, що підвищуватиме престиж України у світі;

- інформатизація освітньої галузі гармонізує її з іншими сферами суспільної життєдіяльності, які раніше розпочали активну комп'ютеризацію і використання програмного забезпечення для раціоналізації виконання функцій.

Сучасний стан інформатизації освіти в Україні характеризується тим, що сформована і

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

реалізується державна політика у сфері інформатизації, активно створюється нормативно-правова та нормативно-технічна база сфери інформатизації та інформаційної діяльності, зокрема прийнято Закони України “Про інформацію”, “Про Національну програму інформатизації”, “Про Концепцію Національної програми інформатизації”, ряд інших нормативних актів Кабінету Міністрів України та Указів Президента України.

Згідно Концепції Національної програми інформатизації [1] інформатизація освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп’ютерних методів навчання та тестування, що дасть можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог. Серед них: індивідуалізація навчання, організація систематичного контролю знань, можливість враховувати психофізіологічні особливості кожної дитини тощо. Результатами інформатизації освіти мають бути:

- розвиток інформаційної культури людини (комп’ютерної освіченості);
- розвиток змісту, методів і засобів навчання до рівня світових стандартів;
- скорочення терміну навчання і тренування на всіх рівнях підготовки кадрів та підвищення якості такого навчання і тренування;
- інтеграція навчальної, дослідницької та виробничої діяльності;
- удосконалення управління освітою;
- кадрове забезпечення усіх напрямів інформатизації України шляхом спеціалізації та інтенсифікації підготовки відповідних фахівців.

До недавнього часу інформатизація освіти розглядалася управлінськими структурами і професійним співтовариством переважно як суто технічне завдання. Під нею розумілися, в першу чергу, постачання комп’ютерів, підключення до Інтернету, викладання курсу інформатики. Інформатизація не пов’язувалася безпосередньо з оновленням змісту, методів і організаційних форм навчання, досягненням нових навчальних результатів, модернізацією всіх сторін життя загальноосвітньої школи, використанням комп’ютера у викладанні навчальних предметів [2].

Запорукою підвищення якості освіти та забезпечення конкурентоспроможності випускників вищих навчальних закладів на ринку праці є безперервне оновлення змісту освіти на основі новітніх досягнень культури, науки, техніки, зокрема застосування інноваційних методів при

використанні інформаційних технологій у навчальному процесі.

Аналіз розвитку передових у економічному відношенні країн показує, що однією з основних умов, яка визначає прогресивний розвиток економіки, науки і культури в державі є інформатизація системи вищої освіти. Знання і навички, якими сьогодні оволодівають майбутні фахівці, у подальшому визначатимуть шляхи розвитку суспільства. Саме у вищих навчальних закладах зосереджена найбільша кількість прогресивних та відкритих до науково-технічних інновацій людей, що суттєво полегшує впровадження інформаційних технологій у навчальний процес [3].

Впровадження інформаційних технологій у систему вищої школи дозволить підвищити якість підготовки та перепідготовки фахівців, ефективність всіх форм навчального процесу; вдосконалити та оновити організаційну структуру системи вищої освіти, довести до рівня міжнародних стандартів та інтегрувати її у світову систему [3].

У монографії С. Ніколаєнка відзначається, що підвищення вимог до якості освіти, рівня її інформатизації, якості професійної підготовки та ефективності управління, вдосконалення технічних засобів передачі інформації потребують удосконалення навчально-матеріальної бази, здійснення комп’ютеризації навчальних закладів, впровадження інформаційно-інноваційних технологій, нових економічних та управлінських механізмів розвитку освіти, забезпечення ефективної підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників [4].

Інформатизація освіти є головним напрямом її сучасної модернізації і підвищення її якості. З іншого боку, інформатизація постає серцевиною сучасного інноваційного управління освітою. Для ефективного здійснення цього процесу необхідно цілеспрямований вплив системи управління на всі сфери освіти та більш широке застосування у ньому нових інформаційних технологій. Це відповідатиме актуальним загальноосвітнім тенденціям розвитку – і не тільки інформатизації, але й глобалізації, гуманізації, демократизації.

Проте серцевиною процесу інформатизації всеодно залишається використання і розвиток інформаційних технологій, в тому числі і в освіті. Це означає впровадження інформаційних технологій в освіті і в управлінні нею, використання інформаційних технологій у наукових дослідженнях, які неможливі без застосування найсучаснішої комп’ютерної техніки і актуального,

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

незастарілого програмного забезпечення, які дають змогу покращити роботу не тільки виконавців, а й підвищити ефективність прийняття управлінських рішень.

Вже тепер інформаційні та комунікаційні технології становлять вагомий частку світового виробництва, що веде до глобального перерозподілу як ринку праці, так і ринку освітніх послуг. Крім того, розбудова єдиного Європейського освітнього простору в рамках Болонського процесу істотно підвищує роль інформаційних та комунікаційних технологій в освіті, що зумовлено сучасною світовою тенденцією до створення глобальних відкритих освітніх та наукових систем, які дозволяють, з одного боку, розвивати систему нагромадження і поширення наукових знань, а з другого – надавати доступ до різноманітних інформаційних ресурсів широким верствам населення [5].

Одне з головних завдань освіти в умовах розвитку інформаційного суспільства – навчити учнів і студентів використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба у прискоренні підготовки викладачів та фахівців у сфері інформаційних технологій, в оснащенні закладів освіти сучасною комп'ютерною технікою, педагогічними програмними засобами, електронними підручниками тощо. Від вирішення цього завдання визначальною мірою залежатиме розвиток країни [5].

Але поряд з певними успіхами, процес інформатизації вищої освіти в Україні виявив цілий комплекс споріднених проблем, серед яких головною є відсутність єдиного підходу в обґрунтуванні і формуванні напрямів застосування інформаційно-комп'ютерних технологій для вдосконалення системотворчих елементів освітньої діяльності у вищих навчальних закладах. Це виражається в наступному:

- недостатній рівень врахування можливостей використання сучасних інформаційних технологій при визначенні змісту освітніх програм і структури державних освітніх стандартів за напрямами і спеціальностями вищої і післядипломної освіти;

- недостатня кількість, якість і слабка інтегрованість спеціалізованих і загальносистемних програмно-технічних засобів та інформаційних ресурсів для застосування в освітній діяльності;

- недостатнє врахування можливостей використання сучасних інформаційних технологій при створенні і відновленні навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності;

- недостатнє і несистемне використання

сучасних інформаційних технологій під час удосконалення освітніх програм;

- нерозвиненість форм застосування інформаційних технологій в управлінні освітою на місцевому і регіональному рівнях;

- неповна відповідність діючих у галузі інформатизації освіти міжуніверситетських науково-технічних програм основним положенням Концепції інформатизації сфери освіти України;

- відсутність цільового бюджетного фінансування створення інформаційних, освітніх і наукових ресурсів;

- невідповідність у багатьох випадках вимог державних освітніх стандартів до змісту вищої освіти сучасним проблемам використання інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності студента;

- недосконалість нормативно-правового забезпечення використання інформаційних технологій в освіті, особливо дистанційних форм навчання;

- відсутність ефективної системи перепідготовки і підвищення кваліфікації керівних кадрів і професорсько-викладацького складу щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у вищій школі.

У таких умовах необхідне наукове обґрунтування і прогнозування процесу інформатизації вищої освіти, встановлення критеріїв, які визначають загальний рівень інформаційної культури, моральні та професійні якості членів інформаційного суспільства, особливо його еліти – фахівців з вищою освітою, формування змісту їхньої інформаційно-комп'ютерної підготовки, адекватний вибір методів, засобів і форм цієї підготовки, а також детальний опис інфраструктури і механізмів, які забезпечують процес інформатизації вищих навчальних закладів.

Очевидним є те, що інформаційні технології є важливим інструментом поліпшення якості освіти, оскільки дозволяють необмежено розширити доступ до інформації, урізноманітнюють технології тощо. Але й система освіти сама по собі є прискорювачем процесу інформатизації суспільства, інструментом формування інформаційної культури людини, підготовки професіоналів нової генерації. На сьогодні рівень сформованості інформаційної культури фахівця визначається не лише його здатністю застосовувати інформацію в різних видах діяльності, а також світоглядним баченням навколишнього світу як відкритої інформаційної системи.

Висновки. Сьогодні людство постало перед фактом, що знання оновлюються навіть швидше, ніж відбувається зміна поколінь. Це зумовлює

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

необхідність суттєвих змін у самій освіті. Тому перед освітою виникло складне двоєдине завдання: вона повинна осучаснюватися на основі новітніх технологій через широке впровадження у навчально-виховний процес інформаційних та комунікаційних технологій, а також – формувати в молоді риси, необхідні для успішної самореалізації в інформаційному суспільстві після завершення навчання в школі чи університеті.

Базисом глобального процесу інформатизації суспільства є інформатизація освіти, яка повинна випереджати інформатизацію інших напрямів суспільної діяльності, оскільки саме тут формуються соціальні, психологічні, загальнокультурні і професійні підвалини для інформатизації суспільства. Уміння самостійно набувати знання на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства перетворюється в життєву необхідність кожного [6].

Отже, інформатизація освіти є невід’ємною складовою інформатизації суспільства, відображує загальні тенденції глобалізації світових процесів розвитку, виступає як

визначальний інформаційний і комунікаційний базис розвитку освіти, гармонійного розвитку особистості і соціально-економічних систем суспільства.

1. Концепція національної програми інформатизації // *Голос України*. – 1998. – 7 квіт. – С. 10.

2. Биков В.Ю., Чепурна Н.М., Саух В.М. *Інформатизація регіональної системи освіти: загальний опис і основні компоненти реалізації*. // *Комп’ютер у школі та сім’ї*. – №3. – 2006. – С. 3 – 6.

3. Іванников А.В. *Перспективные информационные технологии в концепции информатизации высшего образования* / А.В.Иванников, Ю.Л.Ижванов, А.О.Кривошеев // *Компьютерные технологии в высшем образовании*. Вып. 1. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1994. – С. 23.

4. Ніколаєнко С.М. *Стратегія розвитку освіти України: початок XXI століття* / С.М. Ніколаєнко. – К.: Знання, 2006. – 253 с.

5. Ніколаєнко С. *В освіті – інформаційна революція* // *Дзеркало тижня*, 14 – 20 січня 2006 р. – №1.

6. Савченко О.Я. *Методологічні підходи до визначення якості шкільної освіти* // *Матеріали методологічного семінару “Проблеми якості освіти: теоретичний і практичний аспекти”*. – К., 2006.

Стаття надійшла до редакції 04.03.2011

УДК 330.341.424

Уляна Левкович, здобувач Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ІНДУСТРІЇ

У статті розглянуто переваги розвитку рекреації в регіоні перед усіма іншими галузями діяльності, досліджено принципи розвитку рекреаційної індустрії в регіоні та реальні умови її реалізації.

Ключові слова: рекреаційна сфера, ринкова економіка, природний потенціал, іноземні інвестори, рекреаційний бізнес.

Лит. 9.

Постановка завдання. Головними напрямками соціально-економічної реконструкції держави є структурна перебудова господарського комплексу і ефективна регіональна політика. Ці процеси взаємопов’язані і передбачають структурну трансформацію економіки у відповідності з специфікою територій і необхідністю забезпечення державних та регіональних інтересів. Проблема, яка розглядається, стосується розвитку Карпатського регіону, в який входять Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька області, які займають загальну площу 56,6 тис. км, де проживає близько 6,5 млн. чоловік. Розглядаючи Карпатський регіон, слід відзначити, що це один з старих освоєних районів України, має надзвичайно вигідне географічне положення якого в поєднанні з

багатою природно-ресурсною базою, значним трудовим потенціалом послужили мотивом командно-адміністративної політики до екстенсивного нарощування промислових потужностей, сільськогосподарського виробництва [1, 101].

Аналіз основних досліджень і пропозицій. Соціально-економічні умови розвитку рекреаційної індустрії Карпатського регіону змістовно розглядають М.В. Вачевський, О.М. Свінцов, Ф.Ф. Мазур, П.В. Жук, В.С. Кравців та інші, подають належну оцінку її розвитку, обґрунтовують важливість розвитку рекреації в регіоні перед усіма іншими галузями діяльності.

Мета статті: довести необхідність створення конкурентоспроможної на світовому ринку сфери рекреаційних послуг, спрямованої на максимальне задоволення рекреаційних потреб населення